

NABUCCO HAYAL Mİ?

Ekber Kandemir*

Avrupa birliği ülkelerinin bugünlerde yaşadıkları ekonomik sıkıntılar enerji politikaları üzerinde çok büyük etkiler yapmıştır. Bu ülkelerin özellikle finansal alanlarda yaşadıkları daralmalar, en başta artı maliyet diye değerlendirdikleri projelerden vazgeçmelerine sebep olmuştur.

Avrupa ülkeleri ilk olarak 2006 yılının ocak ayında, Rusya'nın doğal gaz vanalarını kapatmasıyla bu enerji bağımlılığının tam anlamıyla farkına varmıştır. Bu tarihten sonra enerji taşınım yollarını çeşitlendirmeye giden batılı ülkeler BTC (Bakü-Tiflis-Ceyhan), Nabucco gibi çeşitli alternatif projelere desteklerini arttırmışlardır. AB ülkeleri gerek doğal gazın gerekse de petrolün taşınması ile ilgili olarak yeni güzergâhın Türkiye üzerinde geçmesi konusunda hem fikirdirler. Bu durumda Ukrayna transit ülke olmaktan çıkacak yeni transit ülke Türkiye olacaktır. Batılı ülkelere göre Ukrayna üzerinden gelen boru hatları onları bir noktaya bağımlı hale getiriyordu bu durumda Rusya'nın eline hem siyasi hem de ekonomik olarak büyük bir koz vermekteydi. Avrupa ya gelen enerjinin %80 bu güzergâhtan sağlanıyordu. Bu da kışın Rusya'nın doğal gazı kesmesi sonucu çeşitli siyasi gerginliklere neden oluyordu. Nabucco gibi yeni projeler, yeni boru hatlarının yapımı Avrupa için alternatif bir plan olarak değerlendirilebilir bundan dolayı birçok batılı devlet ve Türkiye bu proje üzerine yoğunlaşmışlardır. Bu proje kapsamında hazar havzasındaki doğal gaz, Türkiye üzerinden oluşturulacak bir enerji koridoru ile Avrupa ya taşınacak bu sayede batılı ülkeler Rusya'nın tekelini kırmış olacaklar. Tüm şartlara rağmen günümüzde Nabucco projesinin gerçekleşmesi reel bir bakış açısıyla çok zor görünmektedir.

Bununda sebeplerine baktığımızda birçok olumsuz durumla karşılaşmaktayız. İlk olarak projenin alıcı ve tedarikçi tarafları tam olarak belli değildir. Her ne kadar tedarikçi ülke olarak Azerbaycan düşünülse de bu ülkenin sahip olduğu rezervlerin bu projeyi karşılayabilecek miktarda olmadığı ortadadır. Bunun yanında Azerbaycan'ın İran, Rusya ve Çin gibi farklı ülkelere de doğal gaz satması gelecekte bu konuda sıkıntı oluşturacak bir başka durumdur. Azerbaycan'ın yanında ispatlanmış en fazla doğal gaz rezervlerini elinde bulunduran Türkmenistan da projeye kaynak ülke olarak düşünülmektedir. Fakat Türkmenistan özellikle Rusya'nın Gürcistan müdahalesinden sonra projeye temkinli yaklaşmakta ve net bir tavır sergilemekten kaçınmaktadır. Projenin diğer kısmına yani alıcı tarafına baktığımızda ise özellikle Almanya'nın ikiyüzlü davrandığını görmekteyiz. Bununda sebebi olarak Almanya'nın en büyük ticari partnerinin Rusya olmasını gösterebiliriz. Rusya'nın tepkisini çekmemek için Almanya projeye sınırlı destek vermektedir. Dolayısıyla Avrupa'nın ekonomik olarak en büyük gücünü tam olarak içinde barındırmayan bir proje ne denli başarıya ulaşabilir?

Her ne kadar bu proje (Nabucco) olumsuzlukları içinde barındırsa da Rusya'yı endişeye düşürmüştür. Özellikle bu proje ile birlikte enerji üzerinde ki tekelini kaybetmekten çok korkan Rusya yer altı kaynakları açısından zengin olan çevre ülkelerine kendini hissettirmek ve böyle oluşumlara girmelerini engellemek için Gürcistan müdahalesini yapmıştır. Rusya bunun yanında çok farklı projeleri gündeme getirerek Nabuccoyu baltalamaya çalışmaktadır. Buna örnek olarak Güney Akımı projesini gösterebiliriz. Bu proje ile birlikte Rusya Karadeniz'in altından döşeyeceği boru hattı ile Avrupa ya yeni bir bağlantı oluşturmayı planlamaktadır. Nabucco ya alternatif olarak düşünülen bu proje gerek maliyeti açısından gerekse de alt yapısı açısından mümkün gözükmemektedir. Farklı bir yol olarak doğrudan projeye dahil olmayı da deneyen Rusya'nın ne denli Nabuccoyu önemseydiğini de buradan anlayabiliriz. Avrupalı ülkelerin bu tip projelerde dikkat ettikleri bir başka önemli konuda

boru hatlarının güvenliğidir. Bu konu özellikle Gürcistan savaşından sonra daha fazla önem kazanmıştır. Çünkü Rusya savaşından sonra bu bölgede beş stratejik nokta da üs kurmuştur. Bu üslerin üçü Abhazya'da ikisi de Güney Osetya'dadır. Bundan dolayı da batılı ülkelerin üstünde önemle durduğu 'enerji arz güvenliği' konusu bir nevi sekteye uğramaktadır.

Bu tür yeni projelerin destek bulamamasının bir başka sebebi de kuşkusuz son yıllarda Avrupa da ortaya çıkan finansal krizlerdir. Çünkü bu krizlerden dolayı batılı ülkeler daha proje aşamasındaki oluşumlara mesafeli durmakta ve bu konuya fazlaca bütçe ayırmamaktadır. Bundan dolayı da Nabucco ve Güney Akımı gibi projelerin gerçekleşebilmesi bir anlamda zora girmiştir.

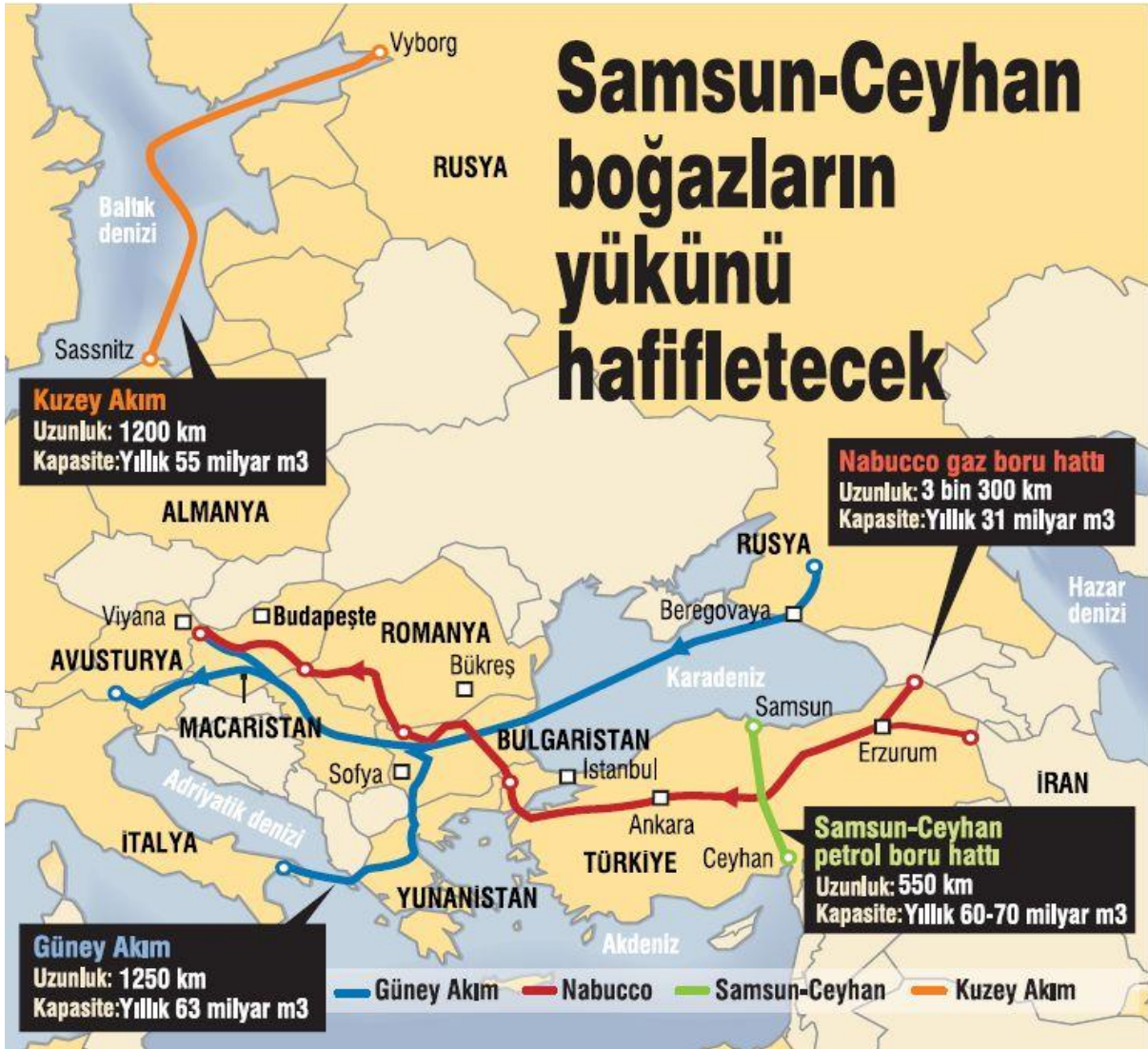
Geldiğimiz aşamaya baktığımızda doğal gaz taşınım hattı olarak düşünülen bu proje de, her ne kadar çok büyük hedeflerle yola çıkmış olursa da gerçekleşmesi pek mümkün gözükmemektedir. Bunun sebeplerinin bir kısmına yukarıda değinmiş olmakla beraber birçok farklı değişkenin ve aktörlerinde etkisini yadırgayamayız. Bu proje ekonomik boyutunun yanında siyasi bir kimlikte taşımaktadır. Bundan dolayı da gerek Türkiye gerekse de AB için çok büyük önem arz etmektedir.

NABUCCO

Tüm bu olumsuz öngörülere rağmen geçen ay içerisinde Nabucco Boru Hattı Şirketi Kurumu'nun Genel Müdürü Reinhard Mitschek ve kurum Sözcüsü Christian Dolezal yaptıkları açıklamalarda 2011 yılının proje için önemli bir yıl olacağını ve yılsonu itibarıyla boru hattının inşasına başlanacağını belirtmişlerdir. Ayrıca C.Dolezal gelecek 20 yıl içerisinde Avrupa da çok büyük bir enerji açığı yaşanacağını, Avrupa'nın ancak bu proje sayesinde

enerji problemlerini aşabileceğini, buna ek olarak Nabucco'nun sadece batılı ülkeler için değil tedarikçi ve transit ülkeler içinde çok büyük bir önem taşıdığını belirtmektedir. Yine son günlerde haber ajanslarının verdikleri bilgilere göre proje 2014 yılında başlayıp, 2017 de son bulacaktır. Yapılan açıklamalara ve kamuoyunda çıkan haberlere baktığımızda projeye batılı ülkelerin ne kadar önem verdiğini görebiliriz. Beklide gerçekten Nabucco hayal değildir. Ne dersiniz?

* Trakya üniversitesi Uluslararası ilişkiler bölümü 2.sınıf öğrencisi